

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Krajský soud v Brně**, se sídlem Rooseveltova 648/16, Brno, ve věci ochrany proti nečinnosti žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 9. 2014, č. j. 6 A 192/2013 - 54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti shora označenému usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž mu nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků.

[2] Stěžovatel podal původně žalobu u Krajského soudu v Brně, Nejvyšší správní soud však věc podle § 9 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přikázal městskému soudu. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nezaplatil soudní poplatek, městský soud řízení zastavil, a to přesto, že stěžovatel požádal o osvobození od soudního poplatku. Učinil tak však v elektronické formě, aniž by podání bylo elektronicky podepsáno nebo doplněno do 3 dnů písemným podáním shodného obsahu či předložením originálu. Rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 5. 2014, č. j. 9 As 124/2014 – 13, bylo rozhodnutí městského soudu o zastavení řízení zrušeno, jelikož žádost o

osvobození od soudního poplatku není podáním s obsahem, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem. Městský soud se proto musel nejprve zabývat žádostí o osvobození od soudního poplatku.

[3] V napadeném usnesení proto posoudil žádost o osvobození od soudního poplatku a konstatoval, že stěžovatel doložil, že jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel byl v řízeních před městským soudem opakovaně od soudních poplatků osvobozován pro svou nemajetnost. Městský soud o jeho nemajetnosti nepochyboval ani v nynější věci.

[4] Městský soud však shledal jiný důvod, pro který nebylo stěžovateli možno přiznat osvobození od soudních poplatků. Tímto důvodem byl šikanózní výkon práva. Konstatoval, že stěžovatel zneužívá toho, že je od poplatků osvobozován, a jeho úspěšné žádosti o osvobození ho povzbuzují k další procesní aktivitě. Městský soud odkázal na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 9. 2012, č. j. 1 As 121/2012 – 22 (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), které se týkalo věci nynějšího stěžovatele a z nějž městský soud citoval tuto část: *„Z celkové aktivity stěžovatele je evidentní, že jde z hlediska počtu návrhů o kverulanta, který soudům směřuje své žádosti nikoliv proto, aby bylo rozhodnuto o věci, ale proto, aby bylo nějak rozhodnuto. Stěžovatel se veškerou svou činností snaží dosáhnout toho, aby maximalizoval počet soudních rozhodnutí. Pravděpodobně v důsledku nadbytku volného času tímto svérázným způsobem hledá únik právě v komunikaci se soudy. Soudy včetně soudů správních jsou však povolány k ochraně práv, nikoliv k tvorbě zcela zbytečných rozhodnutí, která již zjevně nikoho ochránit nemohou, neboť zde o žádnou ochranu práv nejde.“*

[5] Závěru o šikanózním výkonu práva dle městského soudu nasvědčuje nejen způsob, jakým stěžovatel přistoupil ke sdělování svých poměrů pro účely žádosti o osvobození od soudních poplatků, ale i text žádosti o informace ze dne 21. 1. 2013 (která je předmětem vedeného řízení a již se stěžovatel domáhal poskytnutí informací o řízeních vedených žalovaným), z níž vyplývá, jaké množství podání bylo stěžovatelem soudu zasláno v relativně krátkém období a rovněž skutečnost, že požadované informace nejsou takového charakteru, aby měly vztah k podstatným okolnostem stěžovatelovy životní sféry.

[6] Městský soud dále zdůraznil, že eviduje stále větší počet sporů iniciovaných stěžovatelem, které mají samoúčelný charakter. Navíc z postupu stěžovatele v těchto věcech není patrná snaha o vyřešení sporu, ale spíše o neustálé zpochybňování i jen dílčích úkonů správního orgánu a soudu. Z napadeného usnesení tak vyplývá závěr, že stěžovatel vede spory pro samotné vedení sporu, což je možno dovodit z toho, jaké spory vede a jak v jejich rámci postupuje. Městský soud tak zhodnotil, že dané okolnosti dovolují soudu odchytil se od své dřívější praxe, kdy stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznával.

II. Obsah kasační stížnosti

[7] Zmíněné usnesení městského soudu napadl stěžovatel kasační stížností, v níž vyjádřil nesouhlas s postupem městského soudu. Dle stěžovatele procesní řád, kterým je soud vázán, dovoluje odepřít osvobození od soudních poplatků přes nedostatek prostředků jen tehdy, je-li žaloba zjevně neúspěšná. Kverulanství či zneužívání práva je v důsledku soudem aplikované

vhodné právní úpravy vyloučeno. Považuje za nevhodné, aby soud dovozoval, že nejde o ochranu práv, ze způsobu, jakým stěžovatel přistoupil ke sdělování svých poměrů. Dále uvedl argumenty směřující proti rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43, a vyjádřil i další výhrady, jimiž se snažil zvrátit napadené usnesení městského soudu.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[8] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, důvody kasační stížnosti odpovídají důvodům podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zkoumal při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud jen krátce zmiňuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku a povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení městského soudu o neosvobození od soudních poplatků. K danému srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 – 77.

[10] Zdejší soud se plně ztotožnil se závěrem a odůvodněním městského soudu, že povaha sporu vedeného před městským soudem nesla znaky svévolného vedení „sporu pro spor“. Z tohoto důvodu je přitom v případě, že je takový postup okolnostmi konkrétní věci řádně odůvodněn, důvodné nepřiznat osvobození od soudních poplatků.

[11] Při dané úvaze lze vyjít ze stanoviska Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého „v této souvislosti je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od nějž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zahájení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) – srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08“. S ohledem na tyto jednotlivé funkce soudních poplatků dochází zdejší soud k závěru, že je důležité nejen chránit zájmy účastníka řízení, který se domáhá svých práv soudní cestou, ale zároveň zajistit, aby si účastník řádně uvědomoval důležitost předmětného řízení a byl si zřetelně vědom okolností, které jeho řízení doprovázejí. Proto při posuzování osvobození od soudních poplatků soud musí kromě majetkové situace žadatele posoudit i procesní postup, jakým účastník dané řízení vede (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2012, č. j. 2 As 113/2012 – 12).

[12] Jak již zdejší soud konstatoval např. v rozsudku ze dne 28. 6. 2013, č. j. 5 As 43/2013 - 11, zneužívání dobrodiní osvobození od soudních poplatků je nepochybně důvodem způsobilým legitimizovat odklon od dosavadní rozhodovací praxe. Má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, jak již bylo naznačeno, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91). Stěžovatel se tedy mylí, pokud tvrdí, že odepřít osvobození od soudních poplatků lze jen z důvodu zjevné neúspěšnosti žaloby.

[13] Městský soud se při závěru o šikanózním výkonu práva přidržel okolností stávajícího případu a dále zhodnotil postup stěžovatele v jeho dalších sporech. Vedle velkého počtu sporů, které stěžovatel vede (městský soud počet stěžovatelových žalob vyčíslil celkem na 371 jen za roky 2008 - 2013, u zdejšího soudu je přitom evidováno přes 1 200 stěžovatelových věcí, z toho jen za letošní rok přes 200), což by samo o sobě nemohlo odůvodnit neosvobození od soudního poplatku, městský soud upozornil na způsob, jakým stěžovatel sdělil soudu informace o svých majetkových poměrech a povahu žádosti o poskytnutí informací, a také podobnost takového postupu v dalších stěžovatelových sporech. V podmínkách nynější věci tedy městský soud poukázal na povahu sporu, kdy z přístupu stěžovatele není patrná snaha o vyřešení věci, a požadované informace se navíc nedotýkají jeho životní sféry. Dále městský soud popsal, že takový průběh sporu se neliší od dalších obdobných stěžovatelových věcí. Městský soud rovněž dále konstatoval další aspekty stěžovatelova postupu v obdobných sporech (viz část I. tohoto rozsudku), které svědčí o tom, že při svých procesních krocích je stěžovatel veden spíše snahou vést spor pro spor. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede velké množství sporů, tedy přirozeně sama o sobě neznamena, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je seriozita a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů. Charakteristické pro stěžovatele je i to, že jeho kasační stížnosti často neobsahují konstruktivní kasační námitky ve smyslu § 103 odst. 1 s. ř. s., ale pouhé výhrady, resp. domněnky a představy o tom, jaký měl být v dané situaci správný postup příslušného soudu.

[14] Nejvyšší správní soud dále poznamenává, že městský soud dostatečně, i když poněkud stručně, zdůvodnil, proč šikanózní výkon práva ze strany stěžovatele odůvodnil odklon od rozhodovací praxe městského soudu, kdy bylo stěžovateli osvobození od soudních poplatků přiznáno. Odůvodnění městského soudu bylo náležitě věcně i argumentačně podloženo, za takových podmínek bylo přitom možno odklon od minulé rozhodovací praxe na úrovni krajských soudů aprobovat.

[15] Stěžovatel navzdory již citovanému rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 3 As 125/2012 nadále zastává názor, že kasační stížnost proti rozhodnutím týkajícím se soudních poplatků není přípustná. Přesto kasační stížnosti do takovýchto rozhodnutí proti svému přesvědčení podává. Jeho tvrzení vztahující se k rozhodnutí rozšířeného senátu nejsou pro posuzovanou věc nijak významná a zůstávají v obecné rovině, proto je nemá Nejvyšší správní soud jak uchopit a není tedy povinen se jimi zabývat.

[16] Nejvyšší správní soud konstatuje, že městský soud aplikoval ve věci správný právní předpis, neztotožnil se tedy se stěžovatelem, který konstatoval opak. Naopak se s ním ztotožnil v některých tvrzeních, například že „*jediným důsledkem nepřiznání osvobození je, že poplatková povinnost trvá, nikoli vyloučení přístupu k soudu*“ a podobně. Tato tvrzení nejsou v rozporu s napadeným usnesením, proto je zdejší soud nepovažoval za kasační námitky, a tudíž se jimi nezabýval. K dalším tvrzením stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněným zdejší soud konstatuje, že šlo dílem o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat stěžovatelovy projednatelné námitky proti napadenému usnesení městského soudu, dílem šlo o vyjádření stěžovatelových názorů na povinnosti účastníka řízení či soudu bez užší vazby k předmětu nynějšího řízení před zdejším soudem.

IV. Závěr a náklady řízení

[17] Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, proto ji dle § 110 odst. 1, věty poslední, s. ř. s. zamítl. O věci přitom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[18] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1, větu první, s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., dle kterých nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení o kasační stížnosti žádné náklady.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2014

JUDr. Radan Malík
předseda senátu